5 bani exemplarul. - Anul XXXII. - N-rul 261 — 6 PAGINI — ICGB — Luni 22 Septembrie 1914

ABONAMENTE
ROMÂNIA: Lei 4.65 / 9.15 / 18.— — STRĂINĂTATE: 3 luni Lei 10.- / 6 luni 20.- / Un an 40.-

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

ANUNCIURI
PAGINA III
Linia corp. 7 Bani 50
Idem pag IV „ 40
Inserții și reclame 3,50 linia
Anunțuri sau informațiuni mortuare după mărime dela 60-150 lei

Redacția și Administrația: — București — 11, Brezoianu, 11

Atitudinea României

-O explicație a comunicatului-

Vineri dimineață a avut loc o întrevedere între primul ministru și șefii opoziției.

In urma acestei întrevederi s'a dat ziarelor următorul comunicat:

„Primul ministru a avut un schimb de vederi cu d-nii Take Ionescu și Al. Marghiloman din care a rezultat că convocarea unui Consiliu de Coroană nu e necesar, deoarece ACTUALMENTE nu este loc la o schimbare a POLITICEI DE AZI a României.

„Primul ministru va supune această părere la aprobarea M. S. Regelui".

Am subliniat cuvintele actualmente *și* politicei de azi *pentru că ele dau un înțeles cu totul special acestui comunicat.*

Se știe că în consiliul de miniștri ținut săptămâna trecută s'a hotărît convocarea unui Consiliu de Coroană.

De ce s'a amânat acest consiliu?

Din cercetările făcute rezultă întâi că părerea tuturor diriguitorilor politici este că relațiunile din peninsula balcanică sunt astfel în cât o intrare *imediată* în acțiune a României ar fi avut ca rezultat dezlănțuirea unui nou război balcanic.

Pe de altă parte dacă se ținea acum un nou Consiliu de Coroană, era aproape sigur, dat fiind și unele date precise, că s'ar fi conchis ... o nouă declarație solemnă de neutralitate. Această declarație ar fi îngreuiat ieșirea noastră din neutralitate la ceasul oportun.

Renunțându-se la Consiliul de Coroană s'a amânat *timporar* numai luarea unei hotăriri solemne.

De altfel, că nu poate fi vorba decât de o timporară amânare, transpiră chiar din cuvintele din comunicat subliniate mai sus.

Comunicatul insistând că nu e necesar *actualmente* de Consiliu de Coroană și că nu e loc la o schimbare a politicei *de azi* a României, afirmă două lucruri:

In primul rând exclude permanența neutralității.

In al doilea rând exclude pentru totdeauna reîntoarcerea la o politică favorabilă Austriei, deoarece toată lumea știe că* politica de azi a României este politica voinței naționale *manifestată pe toate căile și anume favorabilă Triplei-Înțelegeri.

Din însuși comunicatul publicat mai sus rezultă destul de clar, că n'a rămas acum diriguitorilor politicei românești decât o singură chestiune: alegerea momentului intervenției armate a României.

Aceasta este dealtfel impresiunea produsă de comunicatul oficial în toate cercurile.

I. Fermo

BĂTĂLIA

PE FRONTUL din PRUSIA ORIENTALA

Petrograd, 19. — Statul major generalisim comunică:

Bătălia pe frontul din Prusia orientală continuă; lupta din raza Mariampol nu are încă un rezultat decisiv. Am ocupat în mod definitiv pozițiunile germane de lângă Krasno la vest de Simno, într'un atac de noapte; sub ofensiva energică a rușilor, inamicul s'a retras dela Leipuny spre Suwalki. Pe șoseaua Seyny-Suvalki mișcarea germanilor, urmăriți de cavaleria rusă și sub focul artileriei, a devenit uneori dezordonată. O luptă crâncenă s'a angajat în raza Suwalki. Întăririle germane aduse pe calea ferată spre Marggrabowna în ajutorul trupelor în retragere, au deschis ofensiva pe frontul Augustow-Suwalki.

Lângă Rackzka germanii au angajat în timpul nopții un atac cu baioneta, însă au suferit mari pierderi, având uciși și răniți. Augustow a fost bombardat cu artileria grea, pe partea de nord-vest până la orele 2 p. m. când infanteria rusă, trecând cu hotărîre la ofensivă a respins pe inamic cu totul din această regiune. Inamicul a fost cu totul expulsat din Sciuscin și Grajewo, unde trupele ruse au năvălit pe teritoriul german. Rușii au luat o parte din trenul de automobile ale coloanelor germane cari operau contra Ossowetzului în raza Mlava. Inamicul întreprinzând aci o ofensivă demonstrativă a fost respins de trupele ruse. (Westnik). (A. R.)

FORTIFICAREA DUSSELDORFULUI

Petrograd, 19. — **Lucrările de fortificare ale Dusseldorfului și liniei Rinului continuă. Germanii speră că vor puta rezista acolo. Părerea lui Moltke este că adevărata linie defensivă începe la Mayența. (A. R.)**

O NOTA

austro-ungară către statele neutre

Viena, 19. — „Politische Corespondenz" află că guvernul austro-ungar a trimis statelor neutre următoarea notă verbală: Biroul presei sârbe a răspândit știrea că, după informațiunile tutulor comandanților sârbi, armata austro-ungară pe toate frunturile ar întrebuința gloanțe explosibile și că primește zece salve de tunuri revolver ar fi întotdeauna încărcate cu proiectile explosive; că muniția tutulor soldaților austro-ungari conține 20 la sută cartuse explosibile; de asemenea că comandanții austro-ungari ar fi dat cele mai stricte ordine de a evita ca o atare muniție să cadă în mâinile sârbilor și ca să se caute asupra morților și răniților austro-ungari gloanțele explosive pe cari le-ar avea întâmplător la ei. Guvernul austro-ungar respinge cu indignare aceste afirmațiuni cu totul neadevărate cari nu sunt decât acuzațiuni cu totul calomnioase și protestează în modul cel mai energic în contra acestei procedări a Serbiei care vizează trupele și opiniunea publică. (Correspondenz Bureau). (A. R.)

PROCESELE

supușilor străini din Turcia

Constantinopol, 19. — După o informațiune din isvor turcesc autentic, comisiunea specială însărcinată de Poartă să studieze noua situație creată prin suspendarea capitulațiunilor e de părere că până la elaborarea unei legislațiuni conforme cu legile europene, procesele privitoare la supușii străini să fie judecata nu de tribunalele otomane, ci de consulatele respective. Această deciziune, care înseamnează menținerea părții juliciare a capitulațiunilor, a fost aprobată de consiliul de miniștri, *Tanin* vorbind de această deciziune, relevă cât de mult este Poarta decisă a lucra față de străini într'un spirit de largă echetate. (A. R.)

O NOTA

austro-ungară către statele neutre

Viena, 19. — „Politische Corespondenz" află că guvernul austro-ungar a trimis statelor neutre următoarea notă verbală: Biroul presei sârbe a răspândit știrea că, după informațiunile tutulor comandanților sârbi, armata austro-ungară pe toate frunturile ar întrebuința gloanțe explosibile și că primește zece salve de tunuri revolver ar fi întotdeauna încărcate cu proiectile explosive; că muniția tutulor soldaților austro-ungari conține 20 la sută cartuse explosibile; de asemenea că comandanții austro-ungari ar fi dat cele mai stricte ordine de a evita ca o atare muniție să cadă în mâinile sârbilor și ca să se caute asupra morților și răniților austro-ungari gloanțele explosive pe cari le-ar avea întâmplător la ei. Guvernul austro-ungar respinge cu indignare aceste afirmațiuni cu totul neadevărate cari nu sunt decât acuzațiuni cu totul calomnioase și protestează în modul cel mai energic în contra acestei procedări a Serbiei care vizează trupele și opiniunea publică. (Correspondenz Bureau). (A. R.)

Agitația naționaliștilor

DIN EGIPT

Viena, 19. — **„Sudslavische Korespondenz" află din Constantinopol, că zi cu zi sosesc notabili din Egipt, cari s'au strecurat aci, putând să înșele riguroasa supraveghere a organelor engleze. Aceștia au fost primiți în audiență de Kediv, căruia au raportat asupra stării enervante din Egipt.**

Englezii au debarcat de curând 50 de mii de soldați indieni în Egipt.

Procedarea aceasta a englezilor a contribuit și mai mult la creșterea agitației în Egipt.

Kedivul rămâne în Constantinopol.

Starea

industriei germane și rusești

— Comunicat oficial german —

Berlin, 19 (sosită 20). *Impotriva știrilor din alte țări, starea industriei germane este excelentă. Fabricile sunt încă ocupate și în orice caz războiul n'a avut asupra producției acea influență nefastă pe care ar fi dorit-o dușmanii Germaniei. S'a arătat că măsurile luate înainte de război au fost destul de eficace. Nu-i nicidecum lipsă de brațe de muncă, de oarece la chemarea landsturmului s'au luat iar în considerație nevoile industriei și s'au lăsat la vatră brațele de muncă necesare.*

Din potrivă, starea industriei rusești nu este tocmai strălucită de oarece din pricina ocupării basinului carbonifer Dombrovo de către germani industria rusească este redusă la cărbunii din regiunea Donetzului.

DESCONCENTRARI

IN BULGARIA

Sofia, 19. — Regele a semnat ukazul pentru liberarea cu începere de la 1 Octombrie a celei mai vechi din cele două clase ce se află sub drapel. (A. R.).

Ştiri de pe teatrul războiului european

DRAGONI DIN NOVGOROD (RUSIA)

Luptele din Ungaria

— DIN SURSA UNGARA —

Budapesta, 19. — *Rușii au pătruns Duminică dimineața în regiunea Verecke. Ei nu au venit prin trecătoare ci prin munți; forțele lor erau compuse din 2 regimente de infanterie, 1000 cazaci, mai multe mitraliere și 12 tunuri.*

Asupra respingerei lor corespondentul ziarului „Az Est" anunță, că trupele austro-ungare au resistat inamicului, numericește superior, până seara la orele 6, apoi sub scutul întunericului s'au retras cu ajutorul jandarmeriei, pe un teren mai favorabil.

Și aci ca la Ujok imediat ce rușii au înaintat până pe acest teren, adică până la comuna Verecke, ei au fost înconjurați, o mare parte din ei au fost omorâți, iar ceilalți au fost goniți peste graniță.

Pierderile austro-ungare sunt neînsemnate. Intelectualii, din acel ținut au o atitudine liniștită. Fispanul, vicegespanul și fibirării își îndeplinesc datoria în mod conștiincios.

Budapesta, 19. — *Se comunică din Nyregyhaza că după o informațiune a șefului comitatului Maramureș, trupele noastre au bătut lângă Oekermezoe trupele ruse cari năvăliseră în Maramureș. Inamicul s'a retras spre graniță în dezordine. Ordinea și comunicațiunile au fost restabilite la Oekermezoe și împrejurimi. Trupele austro-ungare din regiunea Koeresmezoe au angajat de asemenea o luptă cu rușii pe cari i-a alungat peste puțin. (Corresondenz Bureau).* (A. R.)

Știri din sursă rusă

Petrograd, 19. — *Neutralitatea Olandei ia un caracter ostil Germaniei.*

*

— In Ungaria se iau măsuri extraordinare spre a se localiza epidemia de holeră.

*

— Guvernul austriac ar fi ajutând la crearea de bande bulgare în Macedonia.

— Ziarele din Dalmația primite la Petrograd dau amănunte asupra condițiunilor de traiu al slavilor în Austro-Ungaria în timpul războiului: guvernul ia ostatici pe bărbații cei mai de seamă din Dalmația spre a asigura circulațiunea regulată a transporturilor militare.

*

— Lista vapoarelor de comerț inamice luate de Rusia arată 73 de vapoare germane și 13 austriace.

*

— O ligă s'a fundat la Paris spre a lupta în contra industriei și comerțului austriac și german. (A. R.)

*

— Guvernatorul din Kholm dă seama către ministrul de interne despre jaful și ruina cauzată de inamic în districtele Tomașow, Belgorai și Zamoi: 100.000 de ruble ar fi necesare pentru ajutorarea locuitorilor.

SITUAȚIA

armatei germane în Franța

Petrograd, 19. — Presa engleză e unanimă a considera situațiunea armatei germane în Franța ca critică. Perderile lor, după informațiunile oficiale, sunt evaluate la 120.000 de oameni. Starea economică a Germaniei fiind puțin avantajoasă, atrage din ce în ce mai mult atențiunea presei, cu toată interzicerea de a vorbi despre aceasta. (A. R.).

OFENSIVA

AUSTRO-GERMANA

Frankfort, 19. — „Gazeta de Frankfort" publică un articol intitulat: „Ofensiva în contra rușilor", în care spune: **Inaintarea trupelor germane și austro-ungare, cari forțează pe ruși de ambele părți ale Vistulei a se retrage, va forța de asemenea în curând pe inamic a retrage posturile sale înaintate, dacă nu vrea să se pue în gravă primejdie. Ofensiva rusă, care s'a sfârșit strategicește prin ocuparea Lembergului, cedează acum ofensivei forțelor noastre, asupra direcțiunii și scopurilor imediate ale căreia trebue să păstrăm tăcerea. Dar noi putem înregistra cu mulțumire începutul acestor operațiuni, deoarece el arată și neutrilor, cari poate au fost influențați de știrile despre triumfurile exagerate fără scrupul provenind din Petrograd, că armata austro-ungară nu numai că a rămas combativă în sensul cel mai larg al cuvântului, dar ea a păstrat viu spiritul de ofensivă care a rămas cea mai bună garanție a victoriei finale. (Corresponden Bureau).** (A. R.

STAREA ARMATEI

austro-ungare

Viena, 19. — *Se comunică oficial dela cartierul general, că arhiducele Frederic, înaltul comandant al armatei, a profitat de o lungă pauză a operațiunilor pe teatrul de război în Galiția ca, însoțit de arhiducele Carol Fr. Iosef, să inspecteze zilnic corpurile de armată, ceia ce l-a pus în contact cu mai toate trupele armatei dela nord. Arhiducele a putut constata cu bucurie că pretutindeni domnește un spirit excelent, hrana este bună și muniționile în abundență. (A. R.)*

Ciocniri

la granița ruso-persană

Viena, 19. — *Din Constantinopol se telegrafiază, că o știre sosită ambasadorului persian de acolo confirmă ciocnirile de la Sirgik lângă granița rusească.*

După o altă informațiune, voluntari persieni, cari de mai multe săptămâni au fost instruiți pentru acest scop au plecat la graniță.

Persia este înundată de broșuri, cari provoacă poporul ca să scuture jugul ruso-englez.

Ofițeri ruși decorați

Petrograd, 19. — Impăratul a conferit generaluluĭ Brusiloff insemnele ordinuluĭ *Sf. George* cl. II pentru apărarea vitejască a pozițiunilor Gorodok, dela 6-12 Sept.; aceleași insemne cl. IV generaluluĭ Evert pentru rezistența vitejească la atacurile inamiculuĭ contra Lublinuluĭ dela 26 Aug. la 3 Sept.; și generaluluĭ Ploeve pentru luptele contra armatelor germane-austriace de la 6-14 Septembrie. (Westnik).

Lupta dela Roye

Paris, 19. — Comunicatul oficial din 18 a. c. ora 23, spune: Nimic nou deosebit de semnalat afară de ținutul Roye, unde o acțiune violentă s'a sfârșit în mod fericit pentru noi și în munții Argonne unde am mai progresat. Impresiunea generală rămâne satisfăcătoare. (Havas).

Comunicatul sârbesc

Nis, 19. — Pe frontul Zvornik-Loznitza trupele sârbe au respins câteva atacuri violente ale inamicului și i-a pricinuit perderi grave. Inamicul a deschis un foc de artilerie asupra Șabaților și spre Mișar. Pe restul frontului nu se semnalează nici un fapt important. (Pressbureau). (A. R.).

Comunicat oficial

austro-ungar

Viena, 19. — OFICIAL. — *Inaltul comandament al armatei comunică: Cu toate succesele noastre decisive în Serbia, presa sârbă răspândind știri neadevărate asupra unor victorii și exagerând incursiunile bandelor, încearcă din nou să influențeze opiniunea publică spre a ascunde zdrobirea rezistenței armatei sârbe care s'a produs cu siguranță și e dea recunoscută de ea însăși. La toate povestirile preset streine asupra situațiunei pe teatrul războiului balcanic, noi răspundem lacenic că posedăm cu siguranță nu numai toate pozițiunile cucerite la Est de Drina, dar că continuăm a câștiga teren. (Corespondenz Bureau). (A. R.).*

7 VAPOARE

engleze scufundate pe Atlantica

Berlin, 19. — **După o informațiune a ziarului „Berliner Tageblatt" din Amsterdam, micul crucișetor „Karlsruhe" a scufundat 7 vapoare engleze pe Atlantica.**

Vase indiene

scufundate de crucișătorul «Emden»

Berlin, 19. — **După o știre sosită indirect din Londra, crucișătorul „Emden" ar fi scufundat mai multe vase indiene, cari transportau ceaĭ în valoare de 10 milioane pfunzi sterlingi (250 milioane lei).**

In urma acestuĭ fapt prețul ceaiuluĭ s'a urcat la bursa de ceai din Londra cu 10 la sută.

Mici succese franceze

Paris, 19. — Comunicat. — **Situațiunea în total este neschimbată. Cu toate acestea am înaintat la stânga noastră la nord de Somme și la dreapta noastră în Woevre de sud. (Havas).**

Germanii

au prădat castelul din Compiègne

Petrograd, 19 (sosită 20).— **Ora 8.15. — S'a constatat în mod oficial că în timpul șederei germanilor la Compiègne, aŭ prădat castelul istoric din acest oraș, transportând în trei vagoane obiecte artistice și de mare preț. (A. R.)**

NEINȚELEGERI INTRE IMPARATUL WILHELM ȘI PRINCIPELE MOȘTENITOR

Petrograd, 19. — **„New-York World" pretinde că între împăratul Wilhelm și principele moștenitor ar fi isbucnit neînțelegeri: Impăratul acuză pe fiul său de greșeli făcute în Franța. (A. R.).**

Ofensiva franceză

Paris, 19. — Comunicat.—La aripa noastră stângă bătălia continuă a fi foarte violentă mai ales în regiunea Toye, unde germanii par a fi concentrat forțe importante; acțiunea se întinde din ce în ce mai mult spre Nord.. Frontul de luptă este prelungit acum până în regiunea dela Sud de Arras.

Pe Meuza germanii au încercat a arunca lângă St. Mihiel un pod dar a fost distrus astă noapte.

In Woevre ofensiva noastră continuă progresând pas cu pas, mai ales în regiunea dintre Apremont și St. Mihiel.

Pe tot restul frontului nu s'au încercat de o parte și de alta decât operațiuni parțiale. (Havas). (A. R.)

Lupta aeriană

Paris, 19 (sosită 20). — **Eri dim. două aeroplane germane, sistem „Taube" au fost semnalate din Compiègne, ca îndreptându-se spre Paris. Numai de cât un aeroplan francez a fost trimis întru întâmpinarea celor două aeroplane germane. Cele două „Taube" au făcut stânga împrejur de îndată ce au zărit aeroplanul francez. (Havas).**

(A. R.)

*

Petrograd, 20. — **Două aeroplane germane care se îndreptau spre Paris au fost fugărite de un aeroplan francez și s'au înapoiat. (A. R.)**

*

Londra, 20.— Daily Telegraph **spune că d'asupra orașului francez Calais a fost zărit un dirijabil german la mare înălțime. Aeronautul german a aruncat trei bombe și a plecat.**

Neutralitatea Bu'gariei

Sofia, 19. — *„Narodni Prava", ziar oficios, comunică că ministrul rus Sawinsky a cerut guvernului bulgar permisiunea transitului de material de război din Rusia spre Serbia. Președintele consiliului Radoslawof a refuzat această cerere, în urma consiliului ținut, bazându-se pe art. 2 al convențiunii de la Haga și pe stricta neutralitate a Bulgariei. (A. R.).*

Luptele în colonii

Pretoria, 19. — OFICIAL.— Detașamentele trupelor sudafricane au surprins 2 avantposturi germane, unul lângă Luederitzbucht și altul la Nord de Luederitzbucht. Cinci germanii au fost făcuți prizonieri. (Reuter). (A. R.).

EPIROȚII

AU OCUPAT BERAT

Valona, 17 (sosită 19). — Voluntarii epiroți comandați de Keontokanaki și un detașament de 500 oameni comandați de căpitanul Vardaf aŭ ocupat Berat. Guvernul albanez are intenționea de a trimite acolo o expediție spre a libera orașul. (A. R.)

Cuvinte către Romîni

D-LUI ION FRUNZA, FOST DEPUTAT

de Profesorul N. BASILESCU
dela Universitatea din București, Deputat

Aceea ce surprinde și revoltă pe orice român, care citește factum-ul d-luĭ Ion Frunză, este că d-sa vede paiul din ochiul rusului și nu vede bârna din ochiul austriacului și mai ales al ungurului.

Da, — răpirea Basarabieĭ, în 1812, de la Moldova, a fost o crimă, ce nimic nu o poate atenua, nicĭ chiar faptul că atunci Moldova era o provincie turcească — și turcii aŭ cedat'o Rusieĭ, — precum nimic nu poate legitima răpirea Bucovineĭ, în 1777, de către Austria.

Românii nu vor uita nicĭ odată, nicĭ Basarabia, nicĭ Bucovina; în vecĭ eĭ vor lupta și vor lucra pentru a le readuce la sânul mameĭ lor.

Această operă grea și lungă, România nu o poate îndeplini *deodată*, — căci ar fi să'și pună deodată în cap doĭ dușmani puternicĭ, cari ar isprăvi prin a se împăca împărțind'o!

Dar din cele două revendicări, una pare azĭ posibilă,—mai mult încă un vis, — ce *niciodată* românii nu ar fi sperat să'l vadă înfăptuit, — devine deodată realizabil: putem lua nu numaĭ Bucovina, dar tot Ardealul cu Banat cu Crișana etc., până la Tisa.

Nu, — zice d-l Ion Frunză, — la aceasta nicĭ nu trebue să vă gândițĭ!

Basarabia! — iată ținta, iată idealul nostru!

Acolo gem românii sub jugul greŭ al muscalului: biserica este slavizată, limba rusă s'a introdus în locul celeĭ române, poporul nu are nicĭo școală, — elita s'a rusificat, — „iar ceĭ câțiva intelectualĭ nu pot face nimic, din cauză că știu cât de ușor pot fi trimișĭ în Siberia", — nu există nicĭo tipografie românească, abia se publică o foaie săptămânală în slove ruseștĭ!

Să las că acest tablou este inexact, — că și azĭ 9/10 din populația Basarabieĭ vorbește vechia limbă moldovenească, — că în biserică de câțĭ-va anĭ s'a admis și limba română, — că se tipărește un jurnal românesc, etc. — dar admițând chiar că așa ar fi, — că poporul român din Basarabia este înapoiat, a cuĭ este vina? Este actasta din cauza persecuțiuneĭ ruseștĭ, interdicțiuneĭ culturеĭ române? Nu, — nu știu și nu am auzit nicĭodată că un român în Basarabia ar fi fost trimis în Siberia pentru că a vorbit și a scris românește, pentru că el se cultivă românește!

Da, aŭ fost români trimișĭ în Siberia, dar pentru că eĭ s'aŭ afiliat la sectele revoluționare, — nihiliste, regicize etc.

Orĭ cum ar fi, una nu exclude pe alta: înapoierea românilor din Basarabia nu ne autorizâ să nu zdrobim, — azĭ dacă putem — lanțurile românilor din Ungaria.

Lanțuri în Ungaria! Dar unde sunt ele?

Ungaria este Edenul românismuluĭ!

„Cu toate greutățile și nedreptățile suferite, afirmă d-l Ion Frunză, românii nu 'și-aŭ perdut nicĭodată calea dreaptă, nicĭ încrederea în viitorul neamuluĭ lor; eĭ nu s'aŭ înecat; cu energia intelectuală a rasеĭ și cu răbdarea câștigată prin îndelunga sa experiență, eĭ aŭ ieșit la lumină și s'aŭ înălțat, răbdând greutățile, dar folosindu-se de orice prilej favorabil în care puteaŭ zări un drum bun și un mijloc de luminare, de întărire și de înălțare".

Și dacă românii aŭ avut chiar să sufere — în trecut — aceasta este tot din cauza lor, — din cauza „înapoierеĭ lor în cultură!"

De la Austria a venit „întâiele raze de lumină, ce aŭ luminat întâiĭ pașĭ aĭ deșteptărеĭ conștiințeĭ naționale!"

Priviți, însă, azĭ tabloul splendid și îmbucurător ce ni'l oferă românimea de peste munțĭ și comparați-l cu întunecata Basarabie!..

In Ungaria — *pentru 4 milioane de români* — sunt 17 tipografiĭ românești; 40 publicații periodice, din care 13 politice, *(2 numaĭ cotidiane)* 6 literare, 11 bisericești și școlare! — două Mitropoliĭ românești; cinci episcopiĭ, 7 seminariĭ, 5 școale normale, de învățătorĭ, 4 licee, un gimnaziu, 4 școale secundare de fete, un mare număr de școale primare, — bănciĭ cu capital de sute de milioane, — toate acestea este adevărat, zice d. Ion Frunză — foarte brutal, vorbind occidental! (oh, Doamne ce frică îĭ este d-luĭ Ion Frunză de a jigni pe unguriĭ), atacate și șicanate de unguriĭ în urmărirea visurilor lor de maghiarizare"!

Visuri irealizabile, — căcĭ deși unguriĭ aŭ *voința* de a desființa toate acestea, eĭ nu aŭ *puterea!*

Și la urma urmeĭ, zice d-l Ion Frunză: sărmanul ungur este bun, blând, inofensiv: *„Ungurii fălos, Nu'ĭ primejdios, — Gura luĭ e mare, Dar nu mușcă tare!!"*

Concluzia d-luĭ Ion Frunză este:

„Austria și unguriĭ sunt pentru noĭ — românĭ — o boală, dar boală cu leac trecătoare, — panslavismul este primejdie de moarte".

Decĭ să lăsăm *in pace* pe românĭ de sub jugul de aur unguresc, — eĭ sunt mulțumițĭ și fericițĭ a'l purta, — și să declarăm rzboĭ Rusieĭ, spre a recuceri Basarabia! spre a zmulge din întuneric pe frațiĭ noștri basarabenĭ!

Rămâĭ încremenit de atâta cinism, de atâta sfruntată nerușinare, de atâta fățărnicie!

Cum? toate doleanțele românilor în potriva ungurilor sunt neîntemeiate, — mincinoase, — românii sunt fericiți *„sub stăpânirea" ungurilor* — și eĭ tot se plâng?

Noĭ, aicĭ în Regat citim zilnic, în foile lor, rechizitoriĭ teribile în potriva urgieĭ ungurești. Jurnalele românești sunt supuse la cauțiuni formidabile, sunt date în judecată pentru lucrurile cele mai inofensive, — redactoriĭ lor condamnați la închisoare, iar ziarul la amenzĭ considerabile, — cărțile de citire, poeziile, romanele, etc. sunt supuse unеĭ censure severe, — înșeși gazetele noastre, cărțile noastre nu pot străbate zidurile acesteĭ Chine moderne, — limba română scoasă din școliile publice, abia acum a fost autorizată — de nevoie — pentru cele două clase primare începătoare, — preoții, bisericele, supuși unuĭ control vexator și *brutal*, iar cât pentru participarea românilor la viața publică, la controlul banuluĭ plătit din sudoarea lor, un chin și un necaz: jandarmul trage cu pușca în gloată în alegătoriĭ românĭ, dacă eĭ cutează să vină la vot și să voteze pe un candidat român — antimaghiar!

Dar, nicĭ chiar dreptul de a te plânge la împărat, cel mai din urmă drept ce orice om are, — bieții românĭ nu'l aŭ: procesul Memorandului este viu în toate mințile.

Dar ceĭ, noĭ nu am fost în Ardeal, noĭ nu cunoaștem starea de lucruri reală ce acolo dăinuește?

Ea se poate concretiza într'o singură propoziție:

„Ardealul este o vastă închisoare morală, în care 4 milioane de românĭ se sbat cu desnădejde în ghiarele stăpânitorilor lor, — ungurilor, — eĭ nu aŭ nicĭ un drept, nicĭ o libertate, sclavĭ aĭ ungurilor, eĭ trăesc în mărginile ce acestia le determină, eĭ trăesc prin grația lor, prin voința lor supremă".

Dela graniță, un nod ți se pune în gât, — simți, în jurul tău, ochiĭ uneĭ poliții de spioni și de intriganți, inima ta se strânge cu durere, — pumnul tău să încleștează furios și fără voe, o revoltă înundă sufletul tău, și te întrebi cu mirare și cu ciudă: cum este cu putință ca 4 milioane de oameni, harnicĭ, voinicĭ și puternicĭ să poată îndura — cu atâta răbdare — această umilință, această degradare morală, această abnegațiune a drepturilor celor mai elementare ale omuluĭ, — fără de care omul nu mai este om?

Eĭ, da! s.a dus epoca luĭ Horia, Cloșca și Crișan, s'a dus epoca luĭ Avram Iancu, — s'a dus epoca când un Andreĭ Mureșan striga cu o voce ce răsună și azĭ puternic dela Tisa și până la Nistru și până la Mare:

Deșteaptă-te Române din somnul cel de moarte,
In care te-adâncirâ barbarii de tiranĭ!

Astăzĭ, — este epoca renegatuluĭ episcop Mangra, a luĭ Ion Frunză, etc. puși în solda stăpânitorilor lor, — orĭ a lașilor ce aŭ abdicat la calitatea de om și de cetățean!

Eĭ nu mai simt, — nu mai pot simți, tot oprobriul ce stă asupra lor, putând — și voind să trăiască în această degradatoare servitudine.

Așa se explică cum d-l Ion Frunză a putut scrie aceste cuvinte sacrilege:

„Acestea — *adică toate bunătățile de care românii se bucură în Ungaria,* — și pe care el le enumără cu o vădită satisfacțiune, — și *altele* (!) le știu bine și conducătoriĭ românilor de peste Carpați și de acea greu păcat fac aceĭ carĭ în aceste zile grele, le aruncă învinuiriĭ amenințătoare și-ĭ batjocoresc și-ĭ amenință, pentru că nu aŭ făcut *nu știu ce!!* — căcĭ nimenĭ nu știu să o fi spus până acum — ca să facă pe românĭ de acolo să ridice armele asupra **Statuluĭ LORĭ".**

„Cu asemenea lucruri, — de așa covârșitoare însemnătate și răspundere morală și națională nu pot glumi oamenĭ seriosĭ!"

Cu asemenea vorbe, goale, a dorm renegații pe sărmanul popor, 'l țin în lanțuri, — urgisit și batjocorit, — și când ziua eliberărеĭ luĭ se prezintă, când fratele român 'ĭ întinde o mână de frate și'l chiamă la o viață nouă, la viața de libertate absolută, de egalitate absolută înaintea legilor ce eĭ înșiși vor face, — atunci se găsesc oameni ca acest Ion Frunză, care sub masca anonimatuluĭ să'ĭ strige: *staĭ!*

Dar 12 milioane de românĭ, 'ĭ strigă la rândul lor: înlăturĭ, Iudă!

Sufletul tău nu este românesc. El este un suflet de sclav, un suflet servil! Tu nu simți, orĭ nu vreĭ să simți, aceea ce este de grav și de etern în clipa ce Dumnezeul părinților noștri ne face să trăim azĭ.

Orĭ, românii se strâng toți la olaltă, — orĭ românii vor peri!

Iată lozinca, iată cuvântul de ordine, — iată semnul în numele căruia, vom învinge: *Unirea*